

LIBERTATEA

Abonament: „Libertatea” cu suplimentele: Lei 50 pe an.
Pentru țărani: „Libertatea” cu „Foata Inter-
santă” și „Plugarul Luminat” pe un an 40 Lei;
pe 6 luni 20 Lei, pe 3 luni 10 Lei.
Inserțiunile după înțelegere.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Jol.

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru America: „Libertatea”, „Foata Inter.” și
„Plugarul Lum.” pe un an 3 dollari. Banii se trimitt
la d. John I. Sava, 1. Main Str. Warren, Ohio. Foll
la Orăştie se dă de știre prin o carte postală.

Laudă

bravilor noștri rezerviști

Din prilejul voburei ce făcuse vestea, că Ungurii își aduc napoi pe tron pe fostul Impărat și Rege, — România (ca și Jugoslavia și Cehoslovacia), a chemat sub arme o clasă din cele de rezervă a armatei. Ea chemat pe rezerviști că în 2 zile să fie la Regiment.

Spre marea laudă a acestor einștiți fii ai poporului nostru, scoatem la iveală, că ei au venit încă și înainte de vreme! Nică n'au așteptat împlinirea zilelor și au fost aici la scaunul Regimentului în Orăştie, — ca și la cele ale altor Regimente. Care n'au mai încăput pe trenuri, au venit pe jos!

Și toți erau foarte războinici. Abia apucau să fie trimiși ca să ducă domoleală vecinilor neastîmpărați!

— Să trăiți, bravi soldați!

Nu mai pricepem.

Atâta funcționari Români nu și-au primit plata de luni de zile, — și un ministru promite slujbașilor unguri cari n'au pus jurământul, și plata pe trecut!

Am spune că cineva vrea să facă glume rele, dacă am auzi această vorbă la casină, la cafenea, pe uliță ori la șezătoare. Dar o vedem tipărită la loc de frunte în gazetele din Cluj, ale căror redactori au auzit-o ei cu urechile lor din gura dlui ministru Goga.

Intr'adevăr și „Voința” dela 29 Octombrie, și „Gazeta Ardealului” fol amândouă cam ale guvernului Averescu, cea dintâi mai puțin, aceeași din urmă mai mult, — aduc dare de samă despre ce au vorbit redactorii lor cu dl Ministru Goga, sosit în Cluj în 26 Octombrie.

Vre-o 4 redactori au mers la dsa să-i ceară părerea în felurile treburi de obște ale țării, ale statului, ale Ardealului.

L'au întrebat ce părere are în pricina cu baronul Iozsika, în treaba cu școlile confessionale, în a concordatului, și — în treaba cu slujbașii unguri cari n'au pus jurământul de credință față de statul român și cari cer acum să li se dea voe a-l pune, că l'a apucat dragostea pentru statul nostru?

La întrebarea asta din urmă, dl Goga, a răspuns:

— Hotărârea noastră în această pricină, va dovedi odată mai mult, finuta noastră plină de dreptate față de toți cetățenii popoarelor neromâne (minoritățile).

„Am luat măsuri, ca cei 600 slujbași de acest fel (cari n'au vrut să pună jurământul), să fie primiți napoi în slujbele statului, dându-li-se și plata pe vremea cât au fost fără slujbă!

„Am întreaga credință, că acești oameni vor și la rândul lor să se facă folositori slujbelor ce li se vor încredința!”

Stau și cetesc de nou, și mă întreb de văd bine ce spun aceste gazete că a zis dl ministru Goga?!

Care va să zică cei 600 de Români cari au alergat în ajutorul statului român primind slujbele din cari fugiseră cei 600 de Unguri, vrând mai bine să roadă pământ decât să slujească cu jurământ de credință statului român. — erau numai locjiitorii acelor unguri până ei se plimbau și așteptau venirea lui Horthy!

Și în vreme ce Români slujeau și... plata nu și-o căpătau, — Ungurilor le umbă plata, deși nu voiau să știe de masa lor de slujbă, — și acum și o capătă toată odată, grămădușă!

Până se plimbau și plătea Horthy, ba-i plătea cu bani grei, ca pe „marțirii” maghiarizmului. El trătau atunci încă mai bine ca și când erau în slujbă! Iar acum Români, fericiți că Jupânii se întorc la locurile părăsite, le pun pe masă și plata pe trecut!.. Le premiază necredința, ura, dușmănia față de statul Român!

Și acum vine ungurul și spune Românului: poți pleca, căci vin iară eu la locul meu... Și Ungurul e îmbrăcat bine (că l'a îmbrăcat Horthy) și acum își umflă și bughilarul cu miușele ce i le dau Români — premiu pentru că l'a întors statului român spatele înainte cu un an doi..

Uf! Nu mă gândesc și mai adânc, la mândria pe care o va simți Ungurul acesta, și la umiltrea Românului care pleacă tot cu coatele rupte, ori mai rupte ca atunci când a venit la slujbă, — că mi-se face rău.

Domnii cari conduc azi politica Ardealului, sunt atât de învățați, atât de mai presus de noi, că noi — nefericiții muritori de rând, — nu i mai putem pricepe deloc!

Cumu-i prin Bihor?!

Ziarul „Tribuna” din Oradea-Mare vorbind în numărul său dela 25 Octombrie despre felul încet în care se face românizarea slujbelor în acele părți, — scrie următoarele:

„Să ne oprim la orașul nostru. La primărie se lucrează ungurește. La judecătoriile de întâie instanță, Românii chemați înainte, sunt judecați... ungurește, — administrația financiară dă hotărâri în limba maghiară; — oficiul edilit (de zidire al lucrărilor de obște), și altele multe, lucrează și azi ungurește!..”

Un tăciune și-un cărbune, taci tu cobe nu mai spune...

Nu mai spune, că ne mănca rușinea.

Atâta sunt încă slujbașii unguri prin toate cancelariile, și ei se țin prin acelea așa de tari, încât ga-

zeta dela Orade, își știe spune minuni despre puterea lor!

Și totuși dl Ministru Goga crede că n'avem destui și cere — să mai vie, să mai vie!, că le dăm și plata pe cât ne-au întors spatele, numai — să mai vie!..

Tot din Bihor.

Tot „Tribuna” scoate la iveală, că pe cine și-au ales Ungurii calvini de Episcop, acum de curând: Pe protopopul, vicar episcopesc Sulyok.

Acest domn vicar numai în Mai a acestui an, așadar când se știa bine că pe aici până i hăul Horthy Domn nu va mai fi, — a dat o circulară (scisoare) către preoții săi calvini din diecesa Oradană, în care le spunea că... a venit poruncă, că toată lumea să sârbeze și să facă slujbe la anumite zile mari, cum e ziua Regelui, și altele. Și el le da sfaturi cum să facă:

Să încungiurați cât puteți a face slujba! Iar dacă vedeți că veți avea neplăceri, apoi faceți slujbă, dar nu pomeniți cu numele pe membri casei regale, ci numai așa peste tot spuneți că vă rugați „pentru înalta Casa Domnitoare”... Care e Casa Domnitoare pentru care vă rugați, e treaba gândului vostru!..

Și un astfel de răzvrățitor și palmuitor al cinstei ce se cade Statului și Capului său Incoronat, — a fost ales Episcop, și va merge la București ca să primească întărirea M. Sale Regelui, a cărui nume el a oprit pe preoții săi a-l pomeni!

Nu i așa că dl Ministru al Bisericiilor, Goga, după cele mărturisite la Cluj, are să-l recomande M. S. Regelui spre întărire?

Credeți că nu?

Da. Va fi întărit. Căci noi și acum simțim, că noi suntem supuși, ca să nu zic slujii lor, nu ei ai noștri. De aceea așa și pășesc ei față de noi, ca față de — slujii lor!

Cinstiți steagul!

La noi lumea n'a prea avut prilej să învețe cum să se poarte în fața unui drapel (steag) al oastei, — cați așa de rar se vedeau acelea pe la noi..

Acum însă, cu ajutorul lui Dzeu, vedem mai adeseori trecind pe dinaintea noastră cite-un steag al armatei, scumpul „drapel”.

În vechiul Regat o știu și copiii, că atunci când armata trece cu un steag pe dinaintea lor, să și ia jos pălăriile de pe cap. În București dacă trece steagul pe o uliță plină de lume, cunoști pe unde e steagul de pe ridicarea pălăriilor și la dreapta și la stînga lui, tot mai înainte, tot mai înainte, precum înaintează el prin mulțime. Dacă cineva nu-și ridică pălăria, veclul său l-o lovește de pe cap, fie acela ori cine o fi!

În ziarul „România Nouă” dela București se scrie, că în Basarabia, lumea nu se descopere aproape deloc, cînd trece un drapel!..

Indărătnicia și înstrăinarea sufletescă a Rușilor și rusificațiilor, se vede bine și din asta.

Noi să nu fim ca acela. La noi, unde suntem așa de mulți români, să dăm dovadă de românismul nostru și prin aceea, că — salutăm stindardul național, cu cinstea ce i-se cuvine, când trece pe dinaintea noastră! Și să facem și pe alții să se descopere. Așa cere buna cultivință, așa cere cins'ea cu care datorăm steagurilor ce ni-au adus pe aici biruința și slobozia din vechea gheenă!

Partidul Țărănesc

Își începe organizarea cu toată puterea și în Ardeal. Dumineca trecută a ținut înția adunare mai mare, oarecum de mănecare, la Cluj, la chemarea și sub conducerea dlui G. Bogdan-Duică, profesor universitar, senator. A fost o adunare bine cercetată, la care a vorbit dl Bogdan-Duică, apoi deputatul Răducanu, țărănist din Regat, dl prof. Panaitescu, deputat, deputatul Adam din Bănat, profesorul universitar Ghiulea din Cluj și deputatul Junian.

Toți au stărut pentru strângerea rindurilor în partidul țărănesc, care e bine privit și de oamenii cari nu fac parte din el. Nu-l atacă nici celelalte partide democratice, ca partidul național, căci simt că vor avea încă a lucra alătura, mână 'n mână, ca în trecut, și nu unul împotriva altuia.

— La Cioara-de-jos a fost o adunare în 23 Oct. vorbind la ea profesorul Modreanu din Deva și păr. Const. Oancea din Cioara.

— Iar Duminecă în 7 Noemvrie va avea loc la Hațeg o adunare a partidului țărănesc. Se promite (făgăduște) că va veni și dl I. Mihălache și Dr. Lupu, din Regat, apoi dl B. Duică și alții dela Cluj.

Vom aduce cetitorilor noștri amănunte despre mersul mișcării.

Glas dela „Asociațiune”.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român”, vechea noastră mare însoțire culturală întemeiată de Metropolitul Șaguna și Șuluțiu, pentru a răspîndi în popor cunoștințe bune, știință de carte, lumină, — stăruie iarăși pentru un lucru bun:

Conducerea „Asociațiunii”, în frunte cu luminatul om de carte Andrei Bărsănescu, fost multă vreme profesor la Brașov, membru al „Academiei Române” din București, dorind să vadă înființate prin toate satele noastre așazisele „Case Naționale”, adică case de lumină pentru sate, unde să se găsească tot felul de fol de celt și o bibliotecă cu cărți olese, — roagă pe fruntașii satelor noastre, să prindă prilejul că se pregătește împărțirea pământului pe sate, și

la acea împărțire, el să stăruie să se dea un loc potrivit pentru a zidi pe el o „Casă Națională”, casă de cetire și întrunire a iubitorilor de lumină, care va fi sala satului unde se va afla!

Legea de împărțire a pământului, dă drept, prin articolele (paragraful) 4, 40 și 114, a se lăsa din pământul împărțitor, o parte potrivită, pentru scopuri de bine obște. Mai frumos scop ca cel pentru Casă Națională, nici nu este. De aceea iubitoarea de popor conducere a „Asociațiunii”, roagă să se ceară cel puțin câte un pătrar de jugăr loc pentru Casa Națională, care să fie Vatra luminoasă a satului!

Cel cumiști vor asculta bunul indemn.

Inceteze fățărirea.

— Scoaterea steagurilor. —

Un ordin (poruncă) a Ministeriului de interne, regulează treaba cu punerea steagurilor pe casă la sărbători naționale. El spune:

Pe zidurile tuturor deregătorilor de obște, pe judecătorii, pe școli, se va pune steagul național.

Societățile particulare, negustorii și ceilalți cetățeni, nu pot fi siliți a pune și ei steagul. Vor fi însă invitați (poftiți) a lua și ei parte la sărbătoarea națională, dacă vreau să-i dea o luare aminte, așa de bună voia lor.

Cu alte cuvinte: Va înceta înșelarea vederii de azi, când aproape toți pun steagul, fără a-și pune pe el și sufletul.

În viitor va pune numai cele ce simte bucuria acelei sărbători, sau cel ce vrea să arate sinceră stimă ori alipire față de statul român.

UNELE—ALTELE

I-s'a dat peste ghiare!

Am arătat cetitorilor noștri ce eră „Uniunea Maghiară”, nou înghesbată de grofii și baronii unguri la Cluj: Voia să fie armata mare care să cuprindă în sinul său pe toți Ungurii din România, cari să se miște ca un singur om la comanda conducătorilor „Uniunii”. Și când s'or mișcă, să se simță că ei sunt cineva, sunt o putere, în această țară a Valahilor!

Și guvernul și deregătorii române, se uitau printre degete la aceste încordări ale Maghiarilor noștri, le arătau că sunt slobozi a-și clădi adăpostul lor politic, nu le are nimenea grija.

Veni prilejul cu M. Sa Regina la Cluj și baronul Iozsika, capul „Uniunii”, crezu că face o mare bravură patriotică, dacă vatămă în chip neghiob și mocănesc însuși Curtea domnitore, respingând invitarea ce i-s'a făcut de a fi față la Concertul dat în onoarea Reginei!

Și veni Comitetul conducător al „Uniunii” și se mărturisă că e un gînd și o părere cu baronul Iozsika...

Și prin asta își deteră arama pe față și își mîncară Uniunea, ca Țiganii biserici!

Prefectul de Cluj a fost înștiințat, că toată Uniunea cu care se mîndresc atîta Ungurii noștri, nici nu are Statute, nici n'a cerut și nu i-s'a dat voie de stăpînire să ființeze, ea s'a format așa cu șiretenia și cu gîndul ascuns de a-și bate numai joc de deregătorii române, fără a le cere macar învoirea.

Și pe temelul acestei descoperiri, prefectul Clujului, de Dr. Meteș, a desființat Uniunea Maghiară, și

toate protocoalele și scrisorile și cărțile și cancelariile ei, le-a cuprins, le-a pus sub pecete și urmează cu cercetările, că unde își întindea dumneai ghiarele și picioarele! Cu bună-samă va găsi dovezi, pe urmă cărora nu numai Uniunea nu va mai fi îngăduită să ființeze, ca un cuib de oameni răi pentru țară, — dar și matadorii ei trebuie să ajungă în fața judecătoriei!

— Iar acum, dle Prefect de Cluj, bagă nițel mîna și la Kultur egylet-ul despre care am scris în numărul nostru 40! Că și acolo tot așa, ba mai obraznic stau lucrurile!

Iacă de ce e bună libertatea cea mare ce se dă în această țară oricui: În focul acestei libertăți se dau pe față toate pornirile, și bune și rele, ale oamenilor. — Cele bune pot sălta, pot zburda, cele rele se viră ele înșeși în capcană, unde li-se tale apoi aripile și se ard... Le arde tocmai libertatea, pe care ei n'au știut'o preț și de care nu s'au știut folosi în chip înțelept!

Comedia cu Împăratul Carol

s'a sfîrșit. El a fost internat (dus și pus sub pază) în un castel de lângă Pesta. Guvernul i-a cerut să iscălească o scrisoare, prin care se lapădă de Tronul Ungariei. După asta va fi trecut pe o canonieră engleză (vas de război) ce a sosit pe Dunăre în fața Budapestei. Anglia apoi îl va trimite la loc, unde să poată sta liniștit.

Toți curtenii și rudele lui au fost îndrumați să plece afară din Elveția.

România, care chemase o clasă de rezerve sub arme, a trimis iară pe toți acasă.

Cehoslovacia nu are încredere în tot lucrul, până nu-l vede scos din Ungaria, de aceea ea își ține o parte de armată mobilizată. S'ar părea că primejdia nu e deplin înlăturată.

Povețe pentru iarnă.

La timpuri grele și la vremuri încurcate.

Ne aflăm la sfîrșitul unui an de muncă, când ar trebui să ne bucurăm de rodul ostenelelor noastre. Cerealele (bucatele) le-am adunat. Grâu ceva mai mult ca în alți ani, în schimb cucuruzul, care este hrana de căpetenie a locuitorilor din acest ținut, a fost puțin. Nutrețul de tot puțin.

Oamenii, ca să nu bage vitele pe iarnă, le vînd cu prețuri de răs.

Mergeam spre lîrg, când un negușor se întorcea cu un porc de un an, îngrășat. L'a cumpărat cu 1350 Lei. După ce am ajuns în lîrg stam lîngă o păreche de bol pe cari voiam să-i vînd. Am văzut cum de lîngă mine s'a vîndut o vacă, solu roșu, de Șvițera, cu vițel de jumătate an, cu 650 Lei, — și o altă vacă, tot același solu, cu 600 Lei.

Două vaci nu au ajuns la prețul unui porc!

Aceasta vine din lipsa nutrețului. Carul de nutreț e 1000 Lei, snopul de tutei 5 lei! Pentru ca țăranul să scoală vita din iarnă, trebuie să se înglobeze în datorii. În primăvară să vîndă cât de scump totuși nu poate să-și acopere cheltuielile de iernare.

Ce să facem?

Ar trebui să se caute mijloacele cari să înlătore aceste rele.

Unul dintre aceste mijloace ar fi un export mai mare. Prin aceasta vitele se vor mai scumpli.

Alt mijloc: Să se facă de grabă societăți (tovărășii) pentru adunarea de nutreț în anumite centre. Aceste însoțiri să aducă nutreț din ținuturi unde este, fiind sprîjinile de bănci.

Iar unul dintre cele mai de căpetenie mijloace este: *cruțarea nutrețelor!*

Spre acest scop țăranii să se deprindă a tăia nutrețele!

Horbot de coceni.

Demultorii se vîd la țăranii cotoare de tutei de pe cari s'au mîncat frunzele, aruncate în grămezi pe gunolu, sau arse. Aceste cotoare sunt un nutremînt prețios pentru vite. Ele trebuie tăiate mărunt, în lipsa mașinei de tăiat, cu toporul.

Se așază pături în buși, între cari se pune pleavă sau tornomeată, nopi (sfecle) de vite, țărăje sau faină de cucuruz, în lipsa acestora faină de coceni de cucuruz, și sare, se umplu vasele cu apă caldă, se lasă 4—5 zile spre dospire, și se dau vitelor.

E bine să fie două vase, când din unul s'a gătat, celalalt să fie plin.

Aceasta se poate face și cu lugerii de trifoliu de luțernă sau mazăroiu, rămase dela imblătii. În lipsa cea mare, cu trestie și papură.

Nutrețele tăiate ajungînd în legătură cu apa, în care s'a topit sarea, se umflă, iar prin dospire capătă puțină acrială, părțile lemnoase să îmoale și vitele le mîncă cu mare plăcere!

După acestea se dă vitelor puțin fân, și sunt todeauna sătule.

Nutrite astfel, vitele se îngrășe, îndeosebi vacile dau mult lapte.

E știut apoi, că *grajdurile calde și curățania vitelor, încă cruțată jumătate nutrețul!* Așadar: grajduri bine închise și vite ținute curate!

Vom urma în numărul viitor.

Preot I. Olariu.

Inc'o Episcopie?

— Din hotărârile Congresului. —

Congresul național-bisericesc (Marele Sfat al Episcopilor gr. or. române din Transilvania, Bănat și Crișana) ținut la Sibiu săptămîna trecută, — a luat două hotărîri însemnate:

1. Că își va ține și mai departe școlile sale confessionale, ca în trecut, — rugînd însă guvernul dela București, să-i dea toate ajutoarele de bani de lipsă, — fiindcă ea, biserica, nu poate ține din ale sale puteri, acele școli. Congresul spune, că dacă în trecut poporul nostru a prețuit școala cea slăpîită de sfî la biserică, apoi el nici acum nu se va lăpădă de ea, nu se poate lăpădă de ea; prea îi este sufletul legat de dînsa, prea au crescut împreună, ca să se poată acum așa de odăvă despărți pe veci.

Școala s'a dovedit în trecutul nostru, de prea mare folos pentru noi. — să n'o lăpădăm dela noi, nici în viitor. Cu altii mai virtuoși, că azi statul ne este binevoitor și așa cu bună samă că ne va și ajuta mai cu drag și voie, mai cu largă inimă, decît atotul vrășmaș de care ne a scîpat Dzeu.

Guvernul însă răspunde: De aji fi numai voi!... Dar mai sunt, pe lîngă voi, printre voi, alte vre-o

5—6 confesiuni (biserici), cari nu ne sunt prietene și credincioase, ca voi, dragi biserici românești!

Și, vedeți, celelalte confesiuni (biserici), ca cea calvină, papistașă, evreiască, săsească, acelea spun și ele: „Vrem școli confessionale, nu de stat!”, pentru-ca în cele confessionale să poruncim noi, și nu mai noi! Că în cele de stat, chiar fiind ele lăsate cu limba noastră ungurească, — totuși statul poruncește. Iar porunca statului român, noi am încunglura-o pe cît am putea!

„Noi — zic și aceste confesiuni, — vom susținea școli confessionale și cerem statului să ne ajute cu cît nu vom putea pune din puterile noastre, — că doar și pe ale voastre le ajută.

„Și — mai zic aceia — cu cît mai virtuos nu-i tertat să avem noi încredere în școlile de stat, cînd nici voi, deși tot Români, nu aveți încredere și nu vă dați școlile! Bine faceți! Și precum pe ale voastre școli, statul le va ajuta, va trebui să le ajute, fiind că-s școli românești confessionale!... așa va trebui să ajute și pe ale noastre, tot confessionale...”

„Ei bine, Vă place cum își copâr vrășmașii statului român ținuta lor, cu hotărîrea voastră, a Românilor?”

„Și încă ceva — zice statul român. Tu biserică, ai mijloace așa de puține pentru susținerea școlilor, încît ai putea spune că — nici nu ai.”

„Din o mîe de Lei ce îi se cer, ai cam o sulă, și ceri să dai eu celelalte nouă sute, totuși școala să fie „confesională” și nu „de stat”, — deși statul o plătește aproape în întregime! Ei, bine, ce rost are dar acest lucru?”

Și dacă fie își dau bucuros și 90 din fiecare sută, și te las să zici că totuși școala e susținută de tine, căci doar una ești și tu și eu, — oare tot așa de bucuros să dau și Ungurilor, J danilor, Sașilor, Bulgarilor, Rușilor, Nemșilor, cari vor cere să le dau și lor, cu același drept, ca și fie?”

„Vezi în ce strîmtoare mă bag! Pentru ca să-ți fac fie pe voce, să poți spune că ai 1200 de școli „confesionale” române, pe care le-ai vedea bucuros, — va trebui să susțin tot eu, și cu același drept, și vre-o 5000 de școli streine: ungurești, nemșești, iudevești, bulgărești, săsești, cari numai preține nu ne sunt și numai în credință spre țară n'ar crește pe copiii lor, pe banii primiți dela statul român!”

Cam așa curge azi vorba între statul român și biserica gr. orientală și gr. cat. română.

Nu știm bine la ce sfârșit se va ajunge. Dar ni se pare că totuși acolo, că statul va zice:

„Imi pare rău, dar, pentru puncte de vedere mai înalte, ce ating în sus viitorul și ființa mea de stat — nu îți pot împlini cererea! Nu pot sprîjini școlile „confesionale”. Lăsați le numai statului, că în bună mîni le lăsați!”

2. A doua hotărîre a Congresului dela Sibiu, e, ca să înființeze o nouă Episcopie gr. or. română, la Timișoara.

Gîndul unei Episcopii românești gr. or. la Timișoara, e vechiu. Omenit de bine au lăsat și Fundațiile pentru a ajuta împlinirea acestui dor, a acestui plan. Dar sub Unguri nu s'a putut înălța! Azi el pare mai aproape de îndeplinire.

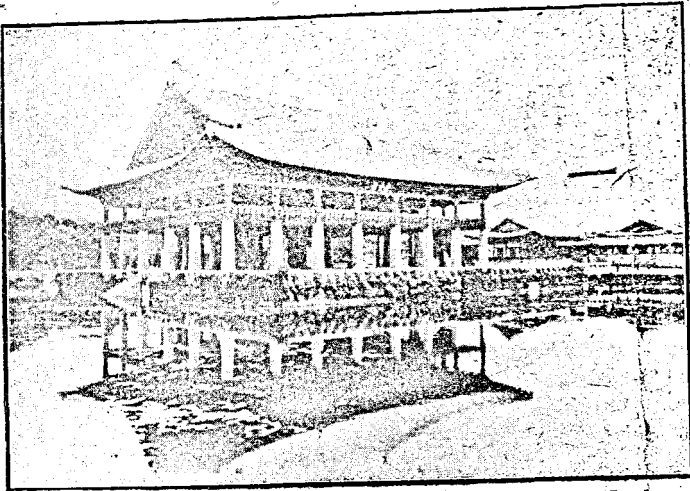
Noi însă trebuie să spunem ed o vorbă:

Foaia Interesantă

Intocmită de
IOAN MOȚA,

Lăsa cu Comorile

Ca adaus ilustrat
la „LIBERTATEA”,
Prețal: 10 Lei pe an

Vederi din depărtatul Răsărit: Vederea unei hale pe țarmul unui riu, unde trag bărcile negustorilor ce vin cu corăbioare pe riu. Chipul ne arată feul de zidire a coperișelor la edificiile mari din țările răsăritene: Coreea, Manciuria și Japonia. Laturile lui nu merg linie dreaptă spre streșină, ci îndoindu-se de mijloc și înălțându-și ușor, cochet, buza streșinei. Așa se văd templele (bisericile) lor și toate casele mari. Acesta e coperișul lor național, de paradă.

SE 'NCHINĂ PUSTNIOUL

Păcduim, Fecioară prea curată,
Prin faptă, gând, prin grai. Păcduim
De când ne naștem până când murim.
E-un lung păcat viața noastră toată.

Doar prin durerea binecuvântată
Greșala strămoșască ispășim,
Și inimile noastre s'ntirim
Din care ies strigoi de altădată.

Inalt spre tine ruga mea sărmand
O, Născătoare fără de prihand:
De-i înflori din umbră ca un crin,

Din limpedele și suflet — strop de rouă —
Ce oglindește 'ntregul cer senin,
Ne picură în sufele și nouă.

(Gândirea) Al. O. TEODOREANU.

Două minute
de tăcere și rugăciune...

În 11 Novembre e ziua când s'a încheiat „armistițiul” (încetarea ciocnirii armelor) pe marele front de bătae din Apus. După el a urmat pacea.

Pomenirea acelei zile se sărbează de America ca lucru mare, care a adus și dorita pace și schimbarea feței pământului pentru popoarele robite.

De aceea președintele Harding al Statelor Unite Americane a dat poruncă, ca în ziua de 11 Novembre, să fie îngropat în cimiterul național din Arlington, un scriu cu oasele unui soldat american

necunoscut, găsit mort pe câmpul de onoare, pentru patrie și omenimea așu- prită, dându-i se toate onorurile (toată cinstea) ce să dă unui erou mort pentru țară. Mulți au murit așa fără a se putea ști cine e mortul. Întru cinstirea acestor căzuți, se face înmormântarea asta de paradă. Fiecare familie care nu a mai aflat urma fiului său dus la război, va fi mângăiată ușor de nădejdea, că — da de va fi chiar dragul său fiu acela, care e îngropat aci... Și i va sluji ca o alinare a durerii sale sfinte.

Iar în acea zi la clasul 12, toate drapelele (steagurile) să fie desfășurate pe toate zidurile publice (deregătorii, judecătorii, școale, biserici, casarme), în țară, și la toate consulatele și ambasadatele americane din toate țările de pe glob, și pe toate corăbille americane de pe mări...

Iar cetățenii americani toți, ori unde s'ar găsi, sunt rugați, ca în acea zi, la clasul 12, să se roage în tăcere, în biserică ori la ei acasă, 2 minute pentru sufletele acestor eroi necunoscuți, morți departe în strălăni, a căror un scriu se așază cu cinste în clipa aceea, în pământul patriei...

T O A M N A

Nopti de toamnă reci sosesc,
Cade brumă, suflă vânt;
Frunzele se risăpesc,
S-aștern valuri pe pământ.

Dealurile poartă ceață,
Soarele-abia se zărește.
Parcă n'a mai fost viață;
Lunca, câmpul, tot jelește.

Numa 'n sat e veselie,
Nunțile de-acum răsună,
Iară sara 'n șezătorae
Tinerii cu drag s'adună.

Tralan Haneș.

Dintr'o lungă călătorie.

Dela Iași — la Petrograd, — peste Si-beria, — Coreea, — Iaponia — la America.
De Ioan Moța.

XXI.

In gara Tșang-Tșun.

La Tșang-Tșun, oraș în Man- ciuria, căzută sub stăpânire japoneză după războiul ruso-japonez, — ne primește tren japonez și slujbași japonezi.

Cum ne dăm jos din tren, fiind seara, ne izbește vederea o arătare ciu- dată:

La capul edificiului găril, cam 40 pași dela tren, e trasă o barieră (opri- toare, gard) de lajuri. Între bariere și tren, prin curtea găril, care e foarte curată, nu vin la tren decât hamalii (oamenii de ajutor la dusul geamantanelor, cofe- relor). Aceștia poartă un fel de pieptar de pânză vânătă, cu figuri în colorii pe el, iar în piept și în spate au zu- grăvit un cerc alb și în mijlocul lui scris mare numărul (1. 4. 8. 15.) al lui, al hamalului. Așa că îl vezi cale de o poștă și îți poți afla ușor dacă te-ai fi despărțit de el prin mulțime.

Hamalii vin și-ți scot geamantanele (coferetele) pe ferești, apoi pleci cu ei peste curte spre ieșire, acolo la bariera de lajuri.

Dincolo de barieră e apoi ceva noștim de tot, ce numai acolo se poate vedea: Cel puțin 80—100 de bărbați și flăcăiandri, mai toți chinezi, ținând într'un vârf de băț un lampion de hârtie, în fel și fel de colorii și cu lumină arzând în el, îl saltă mereu în aer năinte și napoi, și zbiară care de care mai tare cuvinte ciudate în limba lor, că: „Eu duc!” „Dă-mi miel!” „Hotelul cutare”, „Hai la mine!” „hai la mine!...” Se imbulzesc, și mai cotesc, se neliniștesc, fac o gă- lăgite ca la panoramă!

Dar nici unul nu e iertat să vie dincoace de barieră (de gard)!

Hamalii duc geamantanele călători- lor cari se opresc în oraș, merg cu ele spre ieșire. Se opresc în fața barierei, și fac semn unuia ori altuia din lărmuitori și săltătorii de lampioni, și atunci acela se desface din gloată și vine de la geamantul și pleacă fericit cu el, pu- nându-și bățul cu lampionul pe umăr, săltându-l în spate. Pe lampion este scrisoare, cu slove japoneze, care e re- clama Hotelului în slujba căruia stă purtătorul lui...

Iată ne în trenul japonez. Am luat

vagon de dormit. Tot trenul e foarte curat și frumos, — dar mic de tot. Șinele sunt mai înguste ca la noi, vagoanele scunde, — ca pentru poporul de furnici al Japoniei. Câte-un hăplău de Rus ori prăjină de Englez, dă cu capul de plafonul vagonului.

Vagonul de dormit e foarte frumos, lucrat în America. E împărțit în cabine de două persoane (ca și vagoanele de dormit dela noi), Ferestrele au sus sticlă colorată și cu deseme (figuri) frumoase pe ele. În fiecare cabină un spălător foarte isteț întocmit: Când nu-l folosești, stă ridicat și închis în perete și are două uși. Dacă deschizi numai ușa dinlăi, cea de-asupra, ai o măsuță drăguță de scris ori de mâncat pe ea, dacă deschizi și ușa a doua, ai un spălător foarte curat, de porțelan, cu două pipe (robinete, cepuri) cari îți dau unul apă rece, altul apă caldă, — ca la hotel, apoi săpun și 2 ștergere.

Avem două paturi, unul sus, unul jos. Aici în Europa, ca să urci în patul de sus, îți pui o scară și pe ea te urci. În trenul japonez n'ai nevoie de scară. Cel ce se culcă în patul de jos, trebuie să se aplece bine-bine ca să încapă în el, — cel ce se culcă sus, ridică niște genunchile, ca și cum s'ar urca pe o masă mai înaltă, și ei în patul „de sus“...

Ne pare ciudat că toate-s așa mici, dar toate-s drăguțe și-ți plac foarte, pentru curățenia lor.

(Va urma).

POPORALE

Foaie verde siminic
M'am gândit și eu un pic,
Că mi-s tânăr și voinic,
Și 'n armată cam nimic,
Foaie verde de scumpie
Da și-aici mi-i bine mie
Că așa-i la cătănie:
Tot cei mici
Cei mai voinici!..

Foaie verde de mohor
Zis'a tata să mă 'nsor
Să facă voia fetelor,
Foaie verde de săcară,
De-oi mai trăi până la vară,
Să mă văd acasă iară,
Fac voia părinților
Și pe placul fetelor!..

Foaie verde lemn săscut
Decând pe lume-am născut
Nici un bine n'am avut,
Când era pe lume bine,
Eram micuț, vai de mine,
Până ce creștui și eu,
Fu pe lume numai rău!

Și-acum eu trag la amar,
Precum trag boii la car,
Și de dragoste și dor
Toate 'n inimă mă dor,
Că dorul și dragostea
Sunt o boală tare rea.

Frunză verde tri alune
Sunt scrise de-un ficior june,
Foaie verde lilion
De-l chiamă: Voica Ion
Frunză verde și una
Din comuna Vărmaga
Peste Murăș de Deva...

Cinematograful-vorbind!

Demult s'a iscodit așa zisul „Cinematograf“, sau joc de lumină pe o pânză înlinsă pe un perete, într'o casă întunecată. Pe pânză se varsă fel și fel de chipuri de lumină, figuri ca la teatru, de crezi că s: oameni vii, animale, armată, flori, fabrici, joc, bătale, ce pozești, doar că acelea figuri nu grăesc, și așa trebuie numai să ghicești din mișcările lor, că ce ar grăi, dac'ar putea. De când s'a iscodit cinematograful s'a născut și gândul și dorința de a face ceva, ca acele figuri să și grăiască! Să nu miște numai muștii din buze și să n'auzi ce zic, să nu-și deschidă numai gurile și să n'auzi ce cântă, ci să vorbească, să cânte, chiar așa ca la teatru!

Unii au făcut cel dintâi pași pentru a avea cinematograful vorbitor, așa fel, că au pus la spatele pânzel un gramofon (mașină ce și repetează vorbirea ori cântarea), ca acela să vorbească în același timp când figurile de lumină se mișcă pe pânză. Dar lucru n'a mers prea bine, căci gramofonul ori se duce prea iute ori prea încet, și atunci vorbește prea curând ori prea târziu față de mișcarea figurilor de lumină.

Acum ziarul englez „Times“ spune că la Stockholm (în Suedia) un învățat ar fi izbutit a iscodi și mașina care să vorbească de o dată cu figurile de lumină ale Cinematografului.

S'a făcut probă în Laboratorul din Brevs (lângă Stockholm). Trebuia să fie arătat un profesor dela Universitatea de acolo, Montelius, vorbind studenților săi acolo în școală, la Universitate.

Și proba a reușit deplin. Ci-că elevii profesorului erau și ei de față când li se arăta pe pânză chipul profesorului. Acela se mișca chiar așa cum se mișcă el viu, și vorbea întocmai cum vorbește profesorul!

Lumea ar fi putut bănuși pe inventator (iscoditor), că e înțeles cu profesorul și că acela vorbește de fapt de undeva, din o escunzătoare.

Dar iscoditorul s'a gândi la asta și și-a desarmat pe Toma necredincioșii ce s'ar fi ivit, prin aceea, că — a adus la probe și pe profesorul Montelius însuși, care stătea liniștit și făcut, tocmai lângă vestitorul ziarului Times și se mira și el de minunea ce vedea.

Ci-că mașinăria care a prins și mișcările și vocea profesorului, prefacă vibrațiile (tremurul undelor din aer) pe care le stărnește vocea vorbitorului, în unde luminoase și pe acestea în imbolduri electrice, cari prinse de altă mașină, le repetează de mai multe ori, dându-și nu numai glasul, ca în gramofon, ci și chipul celui dela care a pornit glasul, ca în cinematograful. Sau: E o mașină de gramofon înfrățită cu cea de cinematograful, — care va face minuni, că și va arăta teatru de lumină, vorbind și cântând, ca și când ar fi teatru jucat de oameni vii.

De toate.

Foamete de 35 de ani? Niște învățați cetitori de stele (astronomi) își bat mereu capul să afle și să înțeleagă, de unde sunt anii cei prea secetoși, cari fac atâta spaimă și suferință oamenilor de pe pământ?

Și fiindcă se știe, că bună rodire a pământului e în legătură cu căldura

potrivită ce-i vine dela soare, și că dacă soarele li trimite căldură prea multă și prea îndelungată, îl pârlește cu secetă, de i dă prea puțină, îl omorâă cu frigul, — pentru aceea acei magi sunt tot cu ochii pe soare, să vadă ceva semne pe el, care să le facă înțeles mersul timpului pe pământ.

Și ei spun că se văd pe soare pete întunecate, cari fac, ca aceea parte a soarelui să nu poată trimite decât raze încălzitoare foarte slabe, și atunci aceea parte de pământ pe care ar cădea umbra acelor pete (cari copâr câte jumătate de țară ori o țară întreagă), aceea suferă lipsă de căldură. Are însă soarele și părți cari par pete de lumină prea viată, ca niște guri de foc, și unde acelea își varsă razele lor, acolo prjolesc prea tare.

Acum, ci-că uneori pământul, cum se tot învârtă în jurul osiei sale și a soarelui, ajunge prea aproape în bătaia petelor luminoase și arzătoare, alte-ori în a celor umbroase și prea reci. De aci jocul schimbăcios al firii, al vremii.

Acum, niște magi de aceștia cetitori de stele, sperie lumea cu vestea, că pământul, prin mișcarea și legănarea lui, s'a abătut așa fel în cercul ce face în jurul soarelui, încât cade prea tare în bătaia petelor de lumină, a gurilor acelor de foc, care foarte prjolesc pe unde ajung. Iar urmarea — zic ei — va fi aceea, că pe o mare parte a pământului vom avea o secetă grea și îndelungată, cam de 35 de ani, până când pământul se va abate iară din cărarea pe care a lunecat prea în bătaia acelor pete arzătoare din soare...

De. Mai ști ce-o fi și în mincuna aste?

Cu ce-și mai bat capul.. În vreme ce Germanii ci-că și bat capul cu aceea, cum ar iscodi o mașină-mitralieră, lângă care să nu stee om, ci din depărtare s'o pună în lucrare cu un fir electric, — adevă să te duci cu trupa pe drum în liniște și să te trezești de-odată stropit în față de mii de gloanțe, fără a și bănuși că de unde-ți vin, — pe atunci Englezii ci-că vor să iscodească o astfel de mașină mergând fără oameni pe ea, care pe mare să atace corăbiile de război dușmane. Să-i dai numai drumul și ea să meargă pe sub ape până în pantecele corăbiei dușmane, acolo să iee foc și s'o zvirlă în aer!

Cu alte cuvinte tot omul ar vrea să se păzească, ca în viitor să nu mai pățească — ce a pățit.

În războiul trecut Germanii mănăcară bătaie pe uscat, dela trupele ce deteră navală peste ei. Ei de asta ar vrea să se poată apăra în viitor.

Englezii pîrdură sute și sute de vapoare, de negot și de război, în largul mărilor prin atacurile submarine. Ei de acest fel de pierderi scumpe ar vrea să se apere.

Că reușiva și unul altul cu iscodeala, — nu se poate încă ști. Dar se prea poate să reușască. Și atunci aceste descoperiri ne vor arăta: grozăvia fără păreche a războiului viitor! Dar încă luptele pe sus, prin văzduh, ce fiori vor da lumii de pe pământ!

Ce isteți sunt oamenii întru a-și folosi mintea ce le-a dat'o Dumnezeu, — spre rău!

Cenzurat: I. Moja.

Tipografia „Libertatea“, Orăștie.

Timișoara da, — are lipsă de o Episcopie românească. Că au acolo Episcop și Ungurii papistași și Sirbii cel puștinei (de nu s'or fi cărat însă cu vladicia lor de-acolo), — cu atât mai mult drept au Românii să aibă un Episcop acolo.

Dar nici Românii bănățeni n'au lipsă de o episcopie nouă în Bănăuț, ci numai de a-și strămuta acolo Episcopia dela Caransebeș.

Caransebeșul e mai mult un sat mare, așa ca Orăștia. E păcat să îngropi pe un Episcop cu curtenii lui în așa un sat mare, unde n'are prilej de a înruri asupra unei părtiri mai largi a vieții și a creșterii literetului. Să meargă în Timișoara, să conlucreze la românizarea acelui oraș însemnat.

Și iacă încă un cuvint pentru care noi am vota (dacă ni s'ar cere votul) împotriva înființării de Episcopii nouă la noi: *Avem destule! Iar în asemănare cu vechiul Regat: avem prea multe!*

Vechiul Regat, cu 7 milioane și jum. locuitori, din cari să zicem că 1 milion sunt ale neamuri, — aveă și are și azi, numai 6 Episcopi (cu cei 2 Metropoliți de Bucureștii și Iași împreună!) Adecă: la un milion de credincioși, un Episcop.

Noi aici avem: La un milion și trei sute de m'i de Români greco-catolici, cinci Episcopi! La două milioane de Români greco-orientali, alți cinci Episcopi! Adecă de 2 și de 3 ori mai mulți ca frașii noștri din vechiul Regat! Și mai cerem!

Apoi așa nu e bine. Statul nu trebuie îngreunat, chiar acum, cu cheltueli, ce mai pot fi amânate. Căci dacă se dă la 200—300 mii de Români în Ardeal, un Episcop, — vor cere și cel din vechiul Regat așa, și vor cere și străinii la fel! — Și vom încerca bugetul statului cu cheltueli prea mari cu atâtea curși episcopiești.

În privința înființării, chiar a susținerii și mai departe, de atâtea Episcopii, — va trebui căutată o măsură, care să fie de opotrivă și aici și dincolo de Carpați.

Ca să ne sărăcească...

Bunii noștri cetățeni noi, Ungurii și ortaci lor de inimă și de gândire, — par'că nici nu fac altceva, decât se iscodească chipuri și moduri, cum să fică mai simțite pagube statului român, cum să l sărăcească și prin el să ne sărăcească pe noi pe toți.

Politia a pus la Oradea mare brânca pe un Jupân cu numele Zsigmond Șandor, care vindea timbre false (mincinoase).

Ce-a leșit la iveală? Că în tipografiile ungurești și dovaști din Oradea și de altele, se tipăresc cu vagoanele timbre mincinoase (ștampile ce se pun pe documente, pe Contracte, pe cul-lanșii, pe cereri). Că, vezi, acum se cer foarte multe timbre de acestea; cel ce le-a cumpărat și le vinde mai departe, are câștig frumos la ele, dar mi-te ce câștig are, dacă aici nu le-a cumpărat dela Regia (prăvăl'a statului), ci și-le-a tipărit el însuși!.

Și a găsit politia și pe cei cari vindeau timbrele mincinoase. Erau domni Zitter și Blum, doi

jidani. Unul avea la el 200 coale de câte 100 de timbre (sau 20,000 timbre), și altul 800 coale (sau 80,000 de timbre). La întrebările ce li s'au pus, au răspuns că da, știa u că timbrele sunt false,

S'a aflat că vânzătorii de astfel de timbre sunt și în Arad, și în alte orașe.

La Arad politia a pus mâna în chică la Lövi Jenő, la Schuvarz Manó, cari eu mărturisit că au vândut în Timișoara 10,000 de coale de timbre de acestea. Pe fiecare coală erau 100 de timbre așadar preț de 100 Lei, pe care el le vindea cu 1 Len 50 bani coala.

Tot așa au fost descoperite în străinătate, în Ungaria, în Germania, fabrici de bani românești. Îi fac de abia se pot cunoaște că s minci noși și umplu lumea cu ei.

Cum să nu scadă dară prețul Leului?

Așa stăm cu „credința“ ce o au pentru țara noastră Jupânii unguri și frașii lor de cătărămă evrei!.

Totuși câtă trecere au ei și azi chiar prin cancelariile noastre!.

NOUTĂȚI

Regimentul 18 Vânători, care fusese la Tinca (în Bihor), a fost strămutat cu garnizoana (locul de slujbă) la Alba-Iulia. Luni în 31 Oct. a trecut pe la Orăștie spre Alba-Iulia, venind tot pe jos, de acolo până aici. A fost primit cu dragoste de populația orașului nostru, iar dl Colonel Arionovici, comandantul, salutat cu dragoste în Casina Română pe unde s'a abătut pe un moment. De Marți, 1 Nov. se află în Alba-Iulia.

Regimentul 5 Vânători, care se află în Oradea-Mare, a fost strămutat la Orăștie. Pe ieri, Mercuri 2 Nov., eram vestiți, că sosește cut renul din spre Teiuș. Orașul a arborat tricolorul și s'a gătit să-l primească cu toată dragostea. Dar Regimentul, comandat de dl Colonel Gagiu Vasile, a sosit abia noaptea la 2 în gară. Intrarea lui în oraș se face azi, Joi, înainte de prânz, pe când foaia noastră e încheiată. Vom aduce amănunte despre primire. Și până atunci îi urăm din inimă: Bine ați venit și bine să vă simțiți în orașul nostru!

Cel mai nou Principe român, e fiul Altăței Sale Regale Carol și a Prințesei Elena, moștenitorii Tronului, născut în 26 Oct. în castelul Foișor din Sinaia. Noului Prinț i s'a dat numele de Mihai.

Sfințirea bisericii din Hondol. Comuna Hondol (peste Murăș dela Deva, sub munți), are norocul de a se fi așezat în ea un bărbat tiner foarte mășter în zugrăvire de icoane, dl Anton Ștef. Răntors cu noroc acasă de prin Amara, dinsul s'a hotărât să zugrăvească din nou și frumos, biserica gr. or. română din Hondol. S'a apucat de un an trecut de lucru, și acum a terminat'o (a gătat'o). Și e frumoasă biserica cum nu s'o putea aștepta, strălucind de minunatele zugrăveli curate, par'că-a vii. Sfinți cu fețe înțelepte, cu ochi sclipind de darul cel mare sălășluit în purtătorul lor, par'că tot

sântul locaș saltă de bucurie că se vedea așa frumos zugrăvit de mâna unui Român cu dragoste mare pentru Casa Domnului.

Duminecă în 6 Novembre se face sfințirea bisericii, cu pompă mare. Însuși Inalt Prea Sfințitul Metropolit Nicolae Bălan vine dela Sibiu ca să sfințească, încungiurat de numărâși protoșeri și preoți, prețiosul locaș al Domnului. Popor mult din tot ținutul, va alerza pe aceea zi la Hondol să vadă frumoasa sărbătoare sfință.

Luăm parte cu sufletul la bucuria fericitilor credincioși din Hondol.

Pentru numai 4 Lei

dăm, de probă, „Libertatea“ cu „Foaia Interesantă“ și „Plugarul Luminate de acum pân' la Anul Nou, mai mult de 2 luni de zile! Rugăm îndemnați pe cît mai mulți să se înscrie printre abonații de probă, trimițând de grab plata.

Doi Arhieri noi. Din prilejul Congresului național-bisericesc intrunit la Sibiu, s'a îndeplinit o faptă de mare dreptate față de 2 vechi bărbați vrednici al bisericii gr. or. române: Prea Cuvioșii părinți Vicari (locșitori de Episcopi) Dr. Ilarion Pușcariu dela Sibiu și Filaret Musta dela Cransebeș, au fost sfințiți întru Arhieri, alătura de ceilalți Episcopi ai bisericii.

Li-s'a căzut, căci amândoi slujesc de câte jumătate de veac sfința biserică, cu adevărată umilință și modestie de fii ai Domnului, — fără a se fi îmbulzit în sus, și-au lăsat să le treacă înainte oameni mult mai tineri ce au știut folosi norocul clipelor.

Li-s'a dat acum și lor rangul și cinstea deplină de Arhieri, doar că fiind foarte bătrîni, nu li-se dă și sarcina prea grea de a conduce câte-o episcopie, ci vor trăi întru cinstea și mărirea binevrednicită de Arhieri. Întru mulți ani!

Din hazurile mobilizării. Deodată cu rezerva chemată sub steag, ca pregătire pentru ce se putea întâmpla în Ungaria, — au fost chemați sub armă și mai mulți Unguri din Orăștie, oameni cu carte, foști ofițeri în armata lui Ferencz Joșka, dar cari nu au cerut să fie primiți și în armata română ca ofițeri. Așa au fost chemați acum ca soldați de rând.

Un avocat din Orăștie, desnădăduit, că cum să slujească el așa ca „boacă“ de rînd și să meargă contra Ungariei, — iute s'a fâvrit de a ajuns — în spital. Bine; l'au dus în spital în Sibiu. A doua zi după ce el a ajuns acolo, pe ceilalți i-au trimis acasă, că nu mai e lipsă de ei, — dar avocatul învîrtit, „zace“ în spital și nebunește de plăcere... Iar doctorii ci-că au de gînd să-i lungească cit de mult plăcerea de a sta în spital...

Regiunea Agricolă a VI-a, cu scaunul la Orăștie, pentru plasa Orăștie și Geogiu, și-a primit conducător propriu în persoana dlui Agronom Andrei Șas (absolvent al Școlii de Agricultură din Mediaș). D-sa și-a deschis Cancelaria de Agronom a Regiunii, în Orăștie, strada I. Brătianu (Pantofari) Nr 17.

Dorind a ajuta la răspîndirea cunoștințelor înaintate economice în pătura țărănească, dl agronom Șas va ținea un șir de conferențe (vor-biri) economice prin comunele din Regiunea Agricolă pe care o conduce, fiind și specialist în viticultură (cultivarea viței) și în pomicultură. Când va iesi prin comune, economii dornici de desăvîșire în trebile logăriei, să grăbească a merge la locul unde d-sa va ținea vorbirea și a-l asculta, spre folosul lor.

Lucruri totuși de neînțeles! În vâfătorul penzionat Alexandru Hossu din Orăștie, om bătrîn, de 82 ani, are o penzie de... 20 Lei pe lună și un ajutor de scumpete de 50 Lei. Fiindu-i foarte slabită vederea, nu poate face nici o altă slujbă, ca să mai câștige ceva; avere n'are. Așteaptă amărâta aceea de „penzie“, cu toată încordarea grijilor care-l apasă.

L'am întălnit ieri, în 2 Novembre și l'am întărbat de... sănătate. Ni-a spus: Cu sănătatea aș duce-o încă, căci, cum vedeți, mi-o dăruște Dzeu, dar cu penzia o duc rău de tot. Fusei la Perceptorat să-mi dee macar cea de pe Octobrie, că n'am căpătat'o nici pe luna trecută, dar imi spuseră că până se întocmesc socotelile la fel cu cele din vechiul regat, nu știu cum, până atunci nu ne mai pot plăti!

Am rămas foarte dureros atins de aceasta istorisire. Cu câtă ușurință se fac lucrurile la noi! Dacă dl Ministru de finanțe vrea să aibă socoteli la fel în toată țara, de ce nu-și pregătește tipăriturile cu luni de zile înainte și numai după ce le-a împărțit Perceptoratelor, să poruncească, că de acum înainte să lucreze după altă modă, — așa ca p'ășile slujbașilor și penzionarilor să nu steie în loc nici o zi pentru asta. Sau, dacă tipăriturile n'au sosit încă, să primească Chitanțe provizorii (vremelnice) cari vor fi schimbate cu cele dorite de Ministru, când vor fi la îndemână. Dar să oprești plata penziilor pentru că nu s tipăriturile cele nouă, acum în cap de iarnă, — e lucru ce dovedește o ușurință de judecată, de care ne îngrozim. Par'că zău acei domni sus puși judecă cu cotul, nu cu capul!

Glumă pișcătoare. Într'un număr al său, ziarul »Viitorul« din București aduce următorea știre cu bună pleznire din biclu la urmă:

Soșia unui multi-millionar american, d-na Etta Heill, a fost arestată dăunazi la Chicago, pentru vre-o 4—5 furturi pe cari le-a săvîșit prin felurite case. Dusă la poliție și aflându-se cine e, un doctor a luat-o în cercetare și el a spus că nenorocita femeie suferă de boala zisă »cleptomanie«, adecă simte nevoia de a fura și fără să aibă trebuință de lucrurile furate.

La aceasta ziarul »Viitorul« adauge:

În țara românească lucrurile se petrec, totuși, ceva mai deosebit: aici fură, în întălnul rând, oamenii zdraveni!.

Gaut o calfă de cojocar, care să se priceapă la lucrul alb și văpsit. Înțesinare și leașă bună. Cei ce doresc a se angaja să-și scrie condițiile subsemnatului.

ARON BUDIU,
cojocar în Strei Plopi
(Jud. Huned.) posta Crișeni.

Ajutor la facerea declarațiilor de avere.

Administrația financiară din Deva, vestește pe locuitorii județului Hunedoara, că, pentru a veni întru ajutor cetățenilor în facerea declarațiilor (mărturisirilor) despre averea ce o are fiecare, pentru a putea fi pus la dare după legile cele nouă, — numita Administrație a pus la fiecare Perceptorat (ștate-ram) un oficiu pentru întăgirea declarațiilor, — care stă la îndemână ori cui între clasurile 8—12 și 2—5.

Slujbași împărții la acest oficiu, ajută ori-cui, fără plată, ca să-și facă declarațiile bine, arătându-și averea și venitele.

Oamenii ce nu știu ceti și scrie, se vle însoșiți de un marlor care știe ceti și scrie, slujbași oficiului îi vor umplea declarațiile, pe răe-

punderea celui ce le face, în fața martorului ce îl cunoaște.

E multă bunăvoință în măsura înaltă de Administrația Financiară (Direcția) dela Deva, și îl suntem mulțumimilor pentru ea.

Toți să se folosească de acest ajutor și să-și înalțeze Declarațiile în cursul lunii Noiembrie, că așa poruncește legea. Până la 1 Decembrie trebuie să fie date la Perceptorate toate acele Declarații.

Noi mai adăugăm ceva, pentru a ușura oamenilor drumurile zădărnice:

Când vii la comisie, să ai însemnări despre toată averea ce o ai: Ce avere mișcătoare, sub ce număr de carte funduară, și ce avere mișcătoare?

Mai ales pentru averea mișcătoare oamenii vor avea năcazuri și neplăceri; Când vii la comisie trebuie să-ți spui acurat: câte vile ai, câți bani puși în bancă spre creștere, câte acții dela bănci ori dela alte întreprinderi cu câștig, la cine ce împrumut ai dat? Că acelea tot avere sunt și vin puse la dare. De nu le arăți pe toate și te aștii că le-ai ascuns, — vine pedeapsă foarte grea.

Dar tot așa trebuie să-ți spui acurat și ce datorii ai: unde, la cine, în ce sume, — căci la socoala averii, și se scade parlea cu cât ești dator fie la bancă, fie la alt om oarecare. Arătarea datoriei pe tine te ușurează, căci arăți că averea ta curată e cu atât mai mică și îți vine darea de avere mai mică, iar pe cel ce are bani la tine, îl pune la dare de câștig, după acele sume, căci acelea sunt avere mișcătoare de-a lui.

Așadar cine își umple el singur hârtiile de Declarație, — să-și înăsamă de acestea toate — iar cel ce merge la Comisia dela Perceptorat, să și știe și averea (de ori ce fel), dar și datorile, — căci altfel cel din comisie ispitindu-l și văzând că mai are lucruri (acții ori obligații de stat, după împrumutul dat țării, și altele), și nu le știe bine urma și data, — îl mână acasă să le caute și apoi să vină iară, — și omul a făcut o cale în zadar, împreună cu martorul.

Înștiințarea Administrației Financiare dela Deva ne arată și ea, ce legi încălcate și grele a tălcuit ministrul Titulescu, încât nu mai știu cum să ajute oamenii să le înțeleagă, — și lumea tot nu le pricepe. — Acuma umblă cu comisiile de acestea, cari nu vor răzbi cu lucrul nici în 3 luni decum în una cât mai avem până la 1 Decembrie!..

Pân acum Ministrul a dat lămuriri prin „Monitorul Oficial“ (gazeta țării) începând acolo 92 de pagini (fețe) mari!., dăul ministru Averescu a dat și dsa o lămurire către Săteni scrisă prin foaie, a dat modele (muster) și mai înainte prin câteva foaie mari din București, — și a văzut că lumea e totuși foarte puțin luminată asupra acestor dări cari samănă cu cănepa încălțată, — încât vine acum să pună mii de comisiile cari să ajute cetățenilor a pricepe ce nici unii domni ministri nu pricep...

Iar pe când vom fi cu declarațiile gata, — se poate întâmpla să se schimbe guvernul, și atunci — cel nou poate că va zice: Eu schimb tot, fac mai simplu, mai pe înțelesul lumii!.. Și atunci iară toată truda, toată alergătura și asudătura, e în zadar!

Și ne temem că așa va fi!

„ALBINA“, institut de credit și de economii, Sibiu.

Nr. 51990.

CONVOCARE

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „ALBINA“, sunt invitați prin aceasta la o

ADUNARE GENERALĂ EXTRAORDINARĂ,

ce se va ține în Sibiu Mercuri la 23 Noiembrie 1921 st. n. la orele 10 a. m. în sala festivă a Muzeului „ASOCIAȚIUNEI“, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Decisiune asupra propunerii Consiliului de administrațiune pentru sporirea capitalului social.
3. Modificarea §§-lor 6 și 62 din statute.

Domnii acționari, cari voiesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, în conformitate cu §§ ii 22 și 24 din statutele societății, sunt rugați a-și depune acțiunile, eventual dovezile de plenipotență, cel mult până Luni în 21 Noiembrie a. c. st. n. la orele 6 p. m., la cassa Centralei noastre în Sibiu.

Depunerea acțiunilor respective a plenipotențelor spre scopul indicat, se poate face și la Sucursalele din Brașov, Cluj, Lugoj, Mediaș și Târgu-Murăș, sau la Agentura din D. Sânmărtin, la Banca Românească, Banca Ardealului și Banca Marmorosch Blank & Co., din București, precum și la toate Institutele membre ale „SOLIDARITĂȚII“, în acest caz însă cel mult până Marți în 15 Noiembrie a. c. st. n.

Sibiu, 27 Octombrie 1921.

(322) 1—1

DIRECȚIUNEA

Nr. 9421 din 29/X.—1921.

Publicațiune.

Regimentul 92 Infanterie Orăștie, angajează imediat un submăestru croitor și unul cismar, clasa 3-a.

Plata va fi lunară, solda și accesoriile unui Plutonier reangajarea 1-a (adecă, necesătorii Lei 710 și căsătorii Lei 719). Doritorii se vor prezenta personal la serviciul îmbrăcămintei Reg. 92 Inf. în fiecare zi între orele 9—11 a. m.

Comandantul Regimentului 92 Infanterie:

Colonel Petrovicescu.

Contabil în Materii.

(323) 1—1 Adtor. Locot. Kümelmann.

Provocare.

Poliția de Stat Orăștie, provoacă pe toți proprietarii de case, respective chiriașii orașului, ca să-și aducă în ordine toate canalurile (șanțurile ce tale trotuarul) a căror capacuri sunt rupte sau lipsesc, în termen de 8 zile, cu atât mai vârtos, că după trecerea termenului, se va face controlă și cine nu va da satisfacție acestui ordin, va fi pedepsit în conformitate cu statutele orășenești.

În caz de neexecutare a ordinului de mai sus, pentru accidentele provenite, se va introduce cercetare penală în contra neexecutătorului.

Orăștie, la 27 Octombrie 1921.

Branja,

Șeful Poliției.

(326) 1—1

O casă cu 2 odăi, și o grădină de 8 jugăre în hotarul orașului Deva, o de vânzare! Informațiuni detaliate la dl Victor Stoicoviciu, primnotar județean în Deva. 312 1—2

Esarendare de mori.

Comuna Vinerea (plasa Orăștie) dă în licitație publică morile comunale pe un an de zile, și anume: O moară cu 3 petri, în funcțiune, a cărei licitare se începe cu 50 000 Lei și una moară cu 2 petri în funcțiune, începând licitarea cu 40 000 Lei.

Licitarea se va ține în 13 Noiembrie 1921 d. a. la 2 ore. Condițiile se pot vedea la casa comună în Vinerea.

Vasile Baciu

primar.

(320) 1—2

ORDINEA DE BAIE

la Băile Birtler din Orăștie:

Baie de puțină (vană): în seară: Joi, Vineri și Sâmbătă, toată ziua, Dumineca înainte de prânz. **Baie de abori:** pentru dame Joi după masă, pentru domni Sâmbătă după masă.

On. mușterii să-și aducă rufele

(325) 1—8

1 servitor și 1 servitoare

se caută pentru Școala Medie profesională (civilă) de fete din Orăștie.

Au cașă, luminat și încălzit și fiecare cite 350 Lei lunar.

Ar fi binevenită o pereche, bărbat și femeie, unul făcând slujba servitorului, ea pe al servitoarei.

A se adresa la Direcția Școlii Medii de fete (școala civilă).

(316) 2—2

Caut pentru prăvălia mea un băiat din familie bună, de

ucenic, care posedă afară de limba română și maghiară barem 2 clase liceale, pe lângă condițiuni favorabile.

(327) 1—2

Traian Baicu,

comerciant în Zlatna.

Mobile frumoase, nouă, lucrate în stil modern, și anume:

1 prânzilor, 1 dormitor și garnitura unul antreu, — sunt de vânzare la:

Páris Albert

(305) 3—5 m. tâmplar în Orăștie, Str. mică a timarilor Nr. 2

Lemne pentru construcții:

280 buc. lemn de arin calitate primă; un teasc mare pentru presă struguri; 2 trăsuri „Prișca“; una ronă și una veche și 1 trăsură Landeverd se află de vânzare la

Béla Rapolti

(310) 3—3 Orăștie, (jud. Hunedoara)

Cumpărare de rachiu de prune.

Subscrisul ca reprezentant al unei mari firme din țară, cumpără rachiu în mare și mic. Fiecare vânzător să aducă de câte o jumătate litru de mustră.

Isidor Löwi

Orăștie, str. Mihai-Viteaz Nr. 32 (jud. Hunedoara).

Casă de vânzare.

O casă la colț de stradă, cu grajd, șopron, și lângă ele loc de zidit pentru două case, grădină etc. — sunt de vânzare. Informații la Nr. 11 în Strada Romoșelului Orăștie. (314) 2—2

Varză de vânzare!

În comuna Chimișia, la proprietarul Romulus Curiaș, se află de vânzare 4 vagoane de varză de calitate. (351) 1—2

Conzurat: I. Moța.